

Nogometne reprezentacije Hrvata iz Rumunjske, BiH i Australije

Petru Curiac i David Hațegan, bronca u badmintonu

Mihalcea Nicolae i Mihai Muselin, bronca u badmintonu

U sredini Cristian Hațegan, bronca u stolnom tenisu

Hrvatska grančica

DVOJEZIČNO GLASILO HRVATA U RUMUNJSKOJ
PUBLICAȚIE BILINGVĂ A CROAȚILOR DIN ROMÂNIA

STR. / PAG. 5
SVETA MISA...

STR. / PAG. 7
ASTRA MULTICULTURAL...

STR. / PAG. 8-9
PALETIĆ I BIRTA...

IV. HRVATSKE SVJETSKE IGRE
Zagreb, 18.-22.7.2017.

Mali nogomet

Ispred Zagrebačke katedrale

Reprezentacije australskih i rumunjskih Hrvata

Pobjednici u badmintonu

IV. HRVATSKE SVJETSKE IGRE

Sljedeća emisija na hrvatskom jeziku (repriza) prikazat će se u petak 08.09.2017, u 19.30 sati. Gledajte nas!

REDACTIA:
COD ISSN 1841-9925

Redactor șef:
Ivan DOBRA

Redactori:
Lina TINCUL; Daniel LUCACELA; Slavica-Maria MUSELIN; Maria GIURCHIȚA

Colaboratori:
Maria LAȚCHICI; Pr. Davor LUCACELA; Petru MILOȘ

Tehnoredactor:
Zlatko Nikola URSUL

Adresa:
Uniunea Croaților din România
327065 Carașova 22, jud. Caraș-Severin, România
Telefon: 0040-255-232255
Fax: 0040-255-232146
E-mail: zhrucr@gmail.com; hgredactia@gmail.com
Web: www.zhr-ucr.ro

UREDNIŠTVO:
ISSN KOD 1841-9925

Glavni urednik:
Ivan DOBRA

Urednici:
Lina TINKUL; Daniel LUKAČELA; Slavica-Marija MUSELIN; Marija ĐURKIĆA

Vanjski suradnici:
Marija LACKIĆ; Vič. Davor Lukačela; Petar Miloš

Tehnoredaktor:
Zlatko Nikola URSUL

Adresa:
Zajedništvo Hrvata u Rumunjskoj
327065 Carașova 22, Caraș-Severin, România
Telefon: 0040-255-232255
Fax: 0040-255-232146
E-mail: zhrucr@gmail.com; hgredactia@gmail.com
Web: www.zhr-ucr.ro

www.zhr-ucr.ro

TVR3 Sljedeća emisija na hrvatskom jeziku (repriza) prikazat će se u četvrtak 07.09.2017, u 11.00 sati (prije podne). Svaka emisija pokušava obuhvatiti ono što je značajno u povijesti i životu hrvatske manjine na rumunjskom prostoru, naše tradicije, običaje i najvažnije događaje iz karaševske zajednice. Gledajte nas!

Svakog petka s početkom od 19:10, na frekvenciji 105,6 MHz Radio Ričice, emitira se naša emisija na hrvatskom jeziku. Slušajte nas!

U OVOM BROJU DONOSIMO / ÎN ACEST NUMĂR:

IV. HRVATSKE SVJETSKE IGRE	STR. 3
SVETA MISA POVODOM OBLJETNICA	STR. 5
GLAZBE I TRADICIJE U CIȘMIGIU	STR. 6
ASTRA MULTICULTURAL U SIBIU	STR. 7
PALETIĆ I BIRTA	STR. 8-9
INTERVIU CU DR. GUȘCA ANDA	STR. 10
PROIECT ȘCOLAR „EURODYSEE”	STR. 11
U ZDRAVOM TIJELU...	STR. 12
HRVATSKI SVJETSKI KONGRES	STR. 13
DENIS I KARAŠEVSKA DIJASPORA	STR. 14
FOLKLORNI FESTIVAL „U DOLINI RIJEKE KARAŠ”	STR. 15

RASPORED

FOLKLORNOG FESTIVALA „U DOLINI RIJEKE KARAŠ“

KARAŠEVO, 13. KOLOVOZA 2017.
1. EDICIJA

ORGANIZATOR
ZAJEDNIŠTVO HRVATA U RUMUNJSKOJ

Nedjelja, 13. kolovoza 2017.

- 13:00-15:00 Doček sudionika.
- 16:00 Otvaranje folklornog festivala.
- 16:15 Ansambl "Karaševska Zora", Zajedništvo Hrvata u Rumunjskoj.
- 16:35 Ansambl "KUD Jankovci", Stari Jankovci, Hrvatska.
- 16:55 Ansambl "Edelweiss", Deta.
- 17:20 Instrumentalni solist na fruli "Frana Gheorghe", Karaševo.
- 17:30 Ansambl "Voința", Răcășdia.
- 17:50 Ansambl "Slavjak", Zajedništvo Bugara u Banatu, Filijala Temišvar
- 18:10 Ansambl "Reșițeana", Ričica.
- 18:30 Ansambl "Cervona Ruja", Zajedništvo Rutena u Rumunjskoj, Bistra, Maramureș.
- 18:50 Vokalni solist "Mihai Andrei", Jabačce.
- 19:00 Ansambl "Doina Timișului", Temišvar.
- 19:20 Ansambl "HKUD Petar Zrinski", Vrbovec, Hrvatska.
- 19:40 Ansambl "Călușarii din Soceni", Općina Ezeriș.
- 20:00 Vokalni solist "Ramona Miheț", Rekaš.
- 20:10 Zatvaranje folklornog festivala.

DENIS I KARAŠEVSKA DIJASPORA

Denis Muselin živi s roditeljima u Austriji, u malom gradiću Mattighofen. Ni on, ni svoja obitelj nisu rodnom Austrijanci, već Hrvati iz Rumunjske.

Negdje na početku 19. stoljeća, na prostorima današnje Rumunjske, u takozvanom karaševskom bazenu, karaševski su Hrvati brojali oko deset tisuća stanovnika. Tada počinju migracije u druga naselja istočnog i zapadnog Banata. U srpski dio Banata se naši Karaševci nastanjuju u Uljmu, Karlsdorf, Veliko Središte, Vršac, Guduricu, Potporanj i drugdje, dok u rumunjski dio Banata značajan broj naseljava se u Tirol i Slatinu-Timiš.

Od tih seoba se broj Hrvata Karaševaka drastično smanjuje na sedam tisuća, a ta će se brojka održati, s manjim varijacijama, gotovo dva stoljeća. U to doba veze između domaćih Karaševaka (onih koji ostaju na tlu sedam sela karaševskog bazena) i odseljenih Karaševaka slabe u

bima. Radi njihovog skromnog broja te nedostatka predstavnika inteligencije i svećenstva iz vlastitih redova nisu uspjeli nametnuti svoj jezik u crkvama, školama ili javnome životu što je stvorilo uvjete za brzu asimilaciju. Više od toga, nakon prvog svjetskog rata Rumunjskoj je dodijeljen istočni dio Banata, dok je zapadni Banat dodijeljen Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca (te je kasnije pripao Srbiji) što će s vremenom dovesti do prekida veza između Karaševaka s jedne i druge strane novih država.

Naš je Denis učenik petog razreda u osnovnoj školi u Mattighofenu, naselje gdje je prije šest godina stigao zajedno sa svojom mlađom sestrom i roditeljima. Tamo je njemački jezik naučio bez velikih poteškoća, sklopio je nova prijateljstva, a danas se sve odlučnijim koracima integrira u novo društvo. Prije devet mjeseci upisao je tečaj plivanja sa

20 kilometara od Mattighofena. U lipnju je ove godine stigao Denis u Lupak, u svoj rodni kraj, gdje je boravio nekoliko dana. Vratio se s Gyora u Mađarskoj, gdje je trenirao tjedan dana sa svojim klubom u tamošnjem športskom kampusu. Ponosan je usvojenom medaljom na natjecanju s tog kampusa, gdje je sudjelovalo više plivačkih klubova iz Mađarske i Austrije, ali i s medaljama usvojenim na nekim prijašnjim natjecanjima u Braunau.

Nakon rumunjske protukomunističke revolucije iz 1989. i otvorenje državnih granica pokrenut je proces iseljavanja Karaševaka u zapadne države. Ovaj proces raste u intenzitetu ulaskom Rumunjske u Europu Uniju, 2007. godine. Brojne mlade obitelji napuštaju sada rodni zavičaj u zamjenu za Austriju i Njemačku. Da stvari tako stoje, pokazuju statistike. Na rumunjskom popisu stanovništva iz 1992., u sedam sela karaševskog bazena, Karaševci broje 6771. duša. Ta se brojka smanjuje na sljedećem popisu iz 2002. godine, kada se kao Karaševci izjavljuju 6207 osoba, da bi se na zadnjem popisu njih izjavili tek 5094.

Denis je pripadnik najnovijeg vala karaševskih iseljenika. U tome valu postoje još puno dobrih i talentiranih mladića koji će se adaptirati novim životnim uvjetima, ali će s vremenom, želimo li priznati ili ne, postati sastavni dio tamošnjeg većinskog naroda. Dok će nas, onih koji smo ostali na tradicionalnom tlu Karaševaka, želimo li priznati ili ne, biti sve manje, i manje, i manje...

Daniel Lucacela

intenzitetu ili potpuno nestaju. Jedan od razloga jest utapljanje u većinski narod. Karaševci, gdje god su se nastanili našli su se u manjini, bilo prema Rumunjima, Nijemcima ili Sr-

željom da se održi u dobroj fizičkoj kondiciji. Nego je Denisu i plivanje brzo krenulo tako da je odlučio intenzivnije baviti se ovim športom u plivačkom klubu u Braunau, nešto većem gradiću udaljenome samo

IV. HRVATSKE SVJETSKE IGRE

Pod motom „Jedno je srce, jedna je Hrvatska“, u utorak 18. srpnja 2017., na Trgu bana Josipa Jelačića u Zagrebu svečano su otvorene IV. Hrvatske svjetske igre – amatersko sportsko natjecanje na kojem su sudjelovali Hrvati i njihovi potomci iz cijelog svijeta.

Hrvati iz Rumunjske su u raznim sportskim disciplinama sudjelovali na svim dosadašnjim edicijama Croolimpijade. Prva dva izdanja Hrvatskih svjetskih igara održana su 2006. i 2010. godine u Zadru, a Zagreb je bio domaćin prije tri godine. Prije svečanosti otvorenja Igaru, služena je Sveta misa u Zagrebačkoj katedrali, koju je predvodio pomoćni zagrebački biskup mons. Mijo Gorski.

Ovogodišnje Igre okupile su najveći broj sudionika dosad – preko 900 natjecatelja iz cijelog svijeta te 150 natjecatelja iz Republike Hrvatske. Hrvatske svjetske igre omiljeno su sportsko natjecanje Hrvata diljem svijeta i idealna prilika za susrete i druženja, prilika za bolje upoznavanje i povezivanje Hrvata izvan domovine i jačanje međusobnih veza i zajedništva. Natjecatelji su došli iz Angole, Argentine, Australije, Austrije, Bosne i Hercegovine, Bolivije, Brazila, Crne Gore, Čilea, Danske, Ekvadora, Francuske, Hrvatske, Italije, Irske, Kanade, Makedonije, Nizozemske, Njemačke, Paragvaja, Perua, Rumunjske, SAD a, Slovačke, Slovenije, Srbije, Švicarske, Švedske, Tanzanije, Velike Britanije i Venezuele.

Na Igrama su natjecatelji sudjelovali u 16 sportskih disciplina: stolni tenis, nogomet, mali nogomet, tenis, odbojka na pijesku, odbojka, atletika (kros), košarka, plivanje, judo, badminton, boćanje, taekwondo, rukomet, karate i po prvi puta GOLF. IV. Hrvatske svjetske igre bile su posebne i po velikom odazivu volontera – studentskih i udruga mladih iz Republike Hrvatske, koji su, kao svojevrtni domaćini, svojim sunarodnjacima iz 31 zemlja svijeta nastojali boravak u domovini predaka učiniti nezaboravnim.

Zanimljiv, bogat program pripremljen je i izvan sportskih terena. Nekim sudionicima dolazak na Igre bio je prvi posjet domovini i prilika da upoznaju njezine ljepote, ali i kulturu i povijest. Organizatori su osigurali da Zagreb i Hrvatsku bolje upoznaju kroz muzeje i izložbe, ali i druženja i koncerte koji su se svake večeri održavali u blizini Studentskog doma Stjepan Radić gdje su bili smješteni svi sudionici Igaru.

Uz predsjednika Vlade Andreja Plenkovića, te domaćine svečanosti državnog tajnika Milasa i predstavnike Hrvatskog svjetskog kongresa, svečanosti otvorenja Igaru nazočili su i predsjednik Predsjedništva BiH Dragan Čović,

hrvatski ministri unutarnjih poslova Davor Božinović, državne imovine Goran Marić, uprave Lovro Kušćević, hrvatskih branitelja Tomo Medved, ministrica regionalnoga razvoja i fondova Europske unije Gabrijela Žalac, gradonačelnik grada Zagreba Milan Bandić, dok su predsjednicu Republike Kolindu Grabar-Kitarović i predsjednika Hrvatskog sabora Gordana Jandrokovića predstavljali njihovi izaslanici Renata Margetić-Urić i Jasen Mesić

“Smatram da je ova manifestacija jedna izvrsna prigoda na kojoj već nekoliko godina ustrajno radi Hrvatski svjetski kongres, uz čvrstu potporu Vlade Republike Hrvatske, sa željom da naši mladi ljudi nakon niza generacija osjete poveznicu između domovinske i iseljene Hrvatske”, istaknuo je premijer Plenković na otvaranju Igaru, izrazivši zadovoljstvo što je mnogo sudionika stiglo iz preoceanskih zemalja, rekavši da to pokazuje njihovu želju, entuzijazam, pripadnost i osjećaj za Hrvatsku kao njihovu izvornu domovinu.

Pozdravljajući nazočne,

posebice mlade Hrvatice i Hrvate, pristigle iz 31 zemlje svijeta, Zvonko Milas, državni tajnik Središnjeg državnog ure-

po broju sudionika tako i po broju država iz kojih dolaze sudionici. Jer nisu u pitanju samo sportska nadmetanja, već i druženja kako

koja je sudjelovala na Igrama pod pokroviteljstvom Zajedništva Hrvata, kao legitimnog predstavnika Hrvata u Rumunjskoj, imala je natjecatelje u pojedinačnim disciplinama (badminton, stolni tenis) i u momčadskim sportovima (mali i veliki nogomet). Hrvati iz Rumunjske su na ovom najvećem amaterskom sportskom natjecanju na kojem su sudjelovali Hrvati i njihovi potomci iz cijeloga svijeta osvojili tri brončana odličja i jednu srebrnu medalju. Najbliže zlatnoj medalji su bili naši nogometaši nakon što su u skupini sa 6-0 i 2-1 pobijedili Austriju, odnosno Njemačku, a u polufinalu s rezultatom 2-0 porazili reprezentaciju Hrvata iz Australije. Pobjednički niz naše reprezentacije

Mali nogomet

da za Hrvate izvan Republike Hrvatske rekao je „Dobrodošli u Hrvatsku! Dobrodošli kući“ te poručio kako Hrvatska može biti cjelovita isključivo zajedništvom mladih u domovini i u svijetu. „Stoga neka nam ove Igre budu podsjetnik zajedništva koje je očuvalo hrvatski identitet kroz dugu i turbulentnu povijest, a ujedno i odgovor na nove izazove koji nam predstoje.“

Vinko Sabljo, predsjednik Hrvatskog svjetskog kongresa, koji je suorganizator Igara naglasio je „Ovo su četvrte Igre, i kao koordinator Igara, ispred Hrvatskog svjetskog kongresa, s ponosom mogu reći da su ove Igre oborile sve rekorde, kako

bi jedni druge susreli, Domovinu bolje upoznali, i uvjerali se da naša

Hrvatska nije uzaludno poznata i po drugom imenu, Lijepa naša“.

Delegacija sportaša hrvatskog podrijetla iz Rumunjske,

zaustavljen je tek u velikom finalu nogometnog turnira, u napetoj i neizvjesnoj utakmici u kojoj su 2-0 pobjedu izborili igrači Bosne i Hercegovine. U malom nogometu naši najbolji nogometaši su izgubili od Srbije utakmicu za treće mjesto, a brončana odličja su osvojili u disciplini badminton parovi Mihai Muselin / Nicolae Mihalcea i Petar Curiać / David Hațegan te Cristian Hațegan u stolnoteniskom natjecanju.

Iskrene čestitke članovima naše delegacije i svim sudionicima IV. Hrvatskih svjetskih igara!

Ivan Dobra

Nogometna reprezentacija

HRVATSKI SVJETSKI KONGRES U VUKOVARU

U Vukovaru, gradu heroju, simbolu obrane i domoljublja, održan je 23. i 24. srpnja godišnji sastanak Hrvatskog svjetskog kongresa (HSK) – najveće hrvatske iseljeničke udruge izvandomovinskih Hrvata, a koja okuplja iseljeničke udruge diljem svijeta.

Dolaskom u Vukovar i održavanjem godišnjeg sastanka upravo u ovom gradu čelnici Hrvatskog svjetskog kongresa su željeli odati počast gradu-heroju i izraziti solidarnost za sve ono što je doživio tijekom domovinskog rata. “Budući da smo ovu godinu posvetili Vukovaru i sva naša pomoć usmjerena je ka tom divnom gradu, heroju domovinskog rata. Naš susret će biti radni ali i simbolična podrška iseljene Hrvatske domovini koju čuvamo i volimo duboku u našim srcima. Pomagali smo uvijek, i to ćemo činiti dalje, najbolje kako to znamo i možemo” – poručio je predsjednik HSK, Vinko Sabljo.

Bogati dnevni red ovogodišnjeg sastanka obuhvatio je, između ostalog, izvještaje predsjednika i glavnog tajnika kongresa te izvještaje članova nacionalnih kongresa. Hrvatsku Zajednicu u Rumunjskoj predstavljao je na zasjedanju u Vukovaru Slobodan Gera, u svojstvu predsjednika ZHR, prof. Đuređ Jankov u svojstvu generalnog tajnika ZHR i Peter Gera, u svojstvu potpredsjednika organizacije. Predsjednik ZHR-a je podnio izvješće o radu naše organizacije i o problemima s kojima se suočava hrvatska zajednica u Rumunjskoj te dogovorio daljnju suradnju i nove projekte za budućnost.

Među zaključcima usvojenim na Središnjem odboru nalazi se zahtjev za povećanje broja zastupnika koji zastupaju iseljeničku Hrvatsku te prijedlog Vladi da, u suradnji s Hrvatskim svjetskim kongresom, pride obnovi Golog otoka kao tragičnog stratišta, ne samo Hrvata, već i pripadnika drugih naroda bivše Jugoslavije. S druge strane, predsjednik Vinko Sabljo najavio je kako će iduće godine iz tiska izaći monografija Hrvatskog svjetskog kongresa u prigodi obilježavanja 25 godina orga-

nizacije, a pozitivnim je ocjenjena odluka HRT-a da od 1. siječnja 2018. godine ta televizijska kuća uvede poseban radijski i TV kanal s 24-satnim programom od kojih će osam sati biti posvećeno hrvatskim iseljenicima u Europi i svijetu.

Hrvatski svjetski kongres osnovan je 1993. godine u Zagrebu, član je Vijeća Ujedinjenih naroda i jedina je krovna udruga Hrvata koja djeluje na svjetskoj razini i koja se uspjela održati sve do danas. Jedan od ciljeva ove međunarodne organizacije jest podupirati i pomagati stvaralački razvoj hrvatskog društvenog, vjerskog, kulturnog i športskog života u cijelom svijetu.

Hrvatske svjetske igre, čija je 4. edicija okončana ovih dana u glavnom gradu Hrvatske, upravo je jedan značajan projekt kojega je pokrenuo Hrvatski svjetski kongres. Glavni cilj HSK je zajedništvo Hrvata u iseljeništvu i domovini, zajedničko i uspješno djelovanje. Pri tome, povezane organizacije rade zajednički samo ono o čemu se dogovore, dok ostale djelatnosti svaka organizacija obavlja samostalno, prema vlastitim načelima. Jedan od članova Hrvatskog Svjetskog Kongresa je i Zajedništvo Hrvata u Rumunjskoj.

Tijekom boravka u Vukovaru predstavnici Hrvatskog svjetskog kongresa uručili su i donaciju udruzi Vukovarski leptirići od 25 tisuća kuna.

Ivan Dobra

U ZDRAVOM TIJELU ZDRAV DUH ILITI MENS SANA IN CORPORE SANO

Ova se latinska poslovice može često vidjeti u udžbenicima, na plakati- ma po školama, po sportskim dvoranama. Poznata je svima. A ipak nije tako lako postići to zdravo tijelo u još zdravijem duhu. Valjda bi tako nekako trebao ići redosljed. O zdravlju se pak piše svuda: moramo paziti što jedemo, koliko jedemo, kako jedemo, pa se moramo kretati, pa moramo paziti na san itd.

Kada smo već kod glagola kretanja, uglavnom sve što on znači: hodanje, pješćenje, biciklanje, bavljenje športom sinula mi je misao o mogućnostima za bavljenje tim športovima u našim krajevima. Brjegova imamo koliko želimo, livade, šume, znači da bar dva put tjedno odemo svaki svojim njivama i salašima, zdravlje bi nam već bilo bolje. I ima i onih, hvala Bogu, koji još idu svakodnevno i rade u polju. Neki rade zato što od toga žive uglavnom, neki zato što vole i žele očuvati to blago. Neki su nažalost napustili starinu.

Kada upalite TV, internetske stranice, pogotovo ljeti za vrijeme godišnjih odmora, sve je puno ponuda za more, planine, a ima veliki broj onih koji svoj odmor žele provesti na selu, na seoskim gospodarstvima. Ima puno stranaca koji odabiru takav način dvotjednog života, jednostavnog, u prirodi, radeći u polju.

Ako se prošetamo po našim krajevima (ili hotarima kako mi velimo) vidimo stare i nove salaše, voćnjake šljiva, trešanja i ostalih voća. Ima svega, samo ima manje ljudi. Ipak,

iako je puno nas otišlo raditi izvan naše zemlje, većina čuva svoju starinu, svoje salaše, polja. Lijepo je vidjeti okošena polja, čista, kao kad čovjek ode kod frizera, tako i polja izgledaju poslije kosidbe. Iako nema više onih starih klaka, ponajviše baš ovog mjeseca, kada su se naši stari okupljali da bi zajedno kosili, puno je njiva i livada očuvano. I tu ćemo se povezati na naslov ovog članka. U zdravom tijelu zdrav duh! Nekada ljudi nisu možda bili toliko bolesni, a zašto? Zato jer su se kretali, hodali pješćice do svojih salaša sat, dva

ili više čak. A to danas svaki liječnik preporučuje onima koji imaju problema sa srcem, visokim tlakom ili pak pokojim kilogramom više. A kilogrami se skupljaju zbog sjedenja. Nekada se više hodalo, pješćilo, radilo na svježem zraku, blizu naših zelenih šuma.

A kad smo kod zelenih šuma i svježek zraka sjetih se da u našim mjestima imamo turističke urede. Da neki stranac dođe i pokuca na vrata tih ureda, šta mislite što bi mu se preporučilo da vidi u našim krajevima, odnosno selima? Svake je hvale vrijedno otvaranje muzeja u Karaševu. No osim ovog statičkog muzeja, sa stalnim eksponatima, smatram da imamo muzej na otvorenom. Naši hotari na kojima su ostaci starih dvoraca (Turski grad u Karaševu, svima poznat, pa mjesto za Klarom u Lupaku i dr.), ali i naši salaši, vjerni čuvari i pripovjedači života naših starih. U više smo navrata o njima pisali. Tu su i stari bunari, a tek studenci, daleko u šumama! No, vratimo se opet naslovu. Da malo više pješćice, barem pola, ili makar trećinu, od onoliko koliko su naši stari išli u polja, ova bi se latinska poslovice o zdravlju obisitinila kod većine nas.

A pitanje o tome što bismo pokazali nekom strancu da poželi kao turist prošetati našim krajevima ostavljam otvoreno i upućujemo ga svakom od vas, dragi čitatelji.

Dobro vam i ugodno ljeta!

Maria Lačhici

SVETA MISA POVODOM VELIKIH OBLJETNICA

Svečanom Svetom misom koju je, u konceleciji župnika iz karaševskih sela te župnika iz Slatine Timiš, predvodio bivši zmijavački župnik, a trenutno ispovjednik u samostanu u Zastrogu iz R. Hrvatske fra Mario Jurišić, obilježena je sedamdeseta godina od osnivanja te deseta godina od temeljitog preuređenja Lurdskog svetišta u Karaševu.

Misnom slavlju održanom u nedjelju 9. srpnja s početkom od 12,00 u marijanskom svetištu iz karaševske Kurjačice nazočio je veliki broj vjernika iz karaševskih sela, zastupnik Slobodan Gera i još neki ljudi iz rukovodstva ZHR-a,

načelnici karaševskih općina Petar Bogdan i Marijan Vlasić, načelnik općine Zmijavci iz R. Hrvatske Miroslav Karoglan, crkveni zbor župe Zmijavci koji je predvodio pjevane dijelove i animirao Svetu misu. Isto kao i 16. srpnja 2007. godine, na danu otvaranja Lurdskog svetišta u Karaševu, i ove jubiliarne godine sudjelovalo je na Svetoj misi otprilike 30 vjernika iz općine Zmijavci, koji su prebrodili dugačak i naporan put kako bi dodatno uveličali slavlje u Lurdskom svetištu. Zajedništvo Hrvata u Rumunjskoj, legitimni predstavnik Hrvata s rumunjskog prostora, podržalo je vjerski događaj s time što je osigurao smještaj i prehranu gostiju za vrijeme boravka u našem mjestu.

Na samom početku misnog slavlja fra. Mario Jurišić je uputio iskreni pozdrav svim prisutnima ali i svim Hrvatima iz Rumunjske, bilo da se nalaze u karaševskim selima ili diljem Rumunjske, bilo se nalazili u Europi ili preko oceana. Karaševskoj župi su uz male darove gosti iz Hrvatske poklonili kalež, kojega je predvoditelj misnog slavlja blagoslovio i u njemu prikazao Svetu misu. „Ne samo danas, nego i unaprijed, poručio je fra Mario Jurišić, iz ovog kaleža će ići molitva Gospodinova prema nebesima za sve vjernike koji prisustvuju Svetoj misi, za njihove prijatelje i rodbinu, za sve žive i mrtve“.

Ukoliko je 2007. godine, u godini velikih obljetnica marijinih ukazanja, predvođeni misu u godini inau-

guracije obnovljenog Lurdskog svetišta u Karaševu, a ispred mnoštva vjernika mještana i onih koji su iz Lupaka, Klokotiča i Ravnika došli u Karaševu u procesiji sa svojim barjacima, fra. Mario Jurišić govorio u nadahnutoj propovijedi o četiri majke, tj. o rođenoj majci, majci Crkvi, majci Domovini i Nebeskoj Majci, u ovoj jubiliarnoj godini je fra. Mario propovi-

jedao, između ostalom, o glavnim čimbenicima koji pridonose duljini ljudskog života. S jedne strane, veoma je važno da onoliko koliko živimo nastojimo živjeti radosno, sretno, veselo i zdravo, ljudski i kršćanski, ugod-

no nama, ugodno ljudima i ugodno Bogu, poručio je fra. Mario. S druge strane, recept za dug i lijep život propovijednik je pronašao u životnom primjeru i izjavama brojnih starih ljudi iz Hrvatske, onih ljudi koji su preživjeli 100 ili više godina. Sve ispitane osobe su navele da treba živjeti pošteno, mirno, bez stresa, raditi, a ne lijenčariti. Važno je živjeti u ljubavi, u skladnom braku, u razumijevanju, ali što je najvažnije, i to je svaka ispitana osoba naglasila, treba se Bogu moliti i od Boga tražiti pomoć. Načelnik Zmijavaca Miroslav Karoglan obratio se na kraju mise vjernicima istaknuvši, između ostalog, da će i u narednim godinama nastaviti dolaziti u Lurdsko svetište u Karaševu i da će to činiti toliko dugo koliko će mu Bog dopustiti.

Poslije Svete mise, na izlazu iz Svetišta, svim vjernicima je podijeljena krunica i nekoliko sličica kao uspomena na 10. obljetnicu. Na sličicama je prikazana Gospa Lurdska, koja se ukazala maloj Bernardici 18. puta, Gospa Fatimska, koja se 1917. ukazala djeci Franji, Hijacinti i Luciji i Gospa Međugorska, koja je za sebe kazala „Ja sam kraljica mira“.

Nakon lijepih riječi Miroslava Karoglana i fra. Maria Jurišića te sličicama u rukama, vjernici su napustili ovo prekrasno mjesto molitve i pobožnosti, mjesto okupljanja Marijinih štovatelja i otišli svojim domovima.

Ivan Dobra

GLAZBE I TRADICIJE U CIȘMIGIU

Gradska vijećnica rumunjskog glavnog grada Bukurešt organizirala je od 30. lipnja do 2. srpnja ove godine, posredstvom Središta za stvaralaštvo, umjetnost i tradiciju 11. ediciju međunarodnog folklornog festivala „Glazbe i tradicije u Cișmigiu“. Bukureštanski festival slavi tradiciju i kulturnu raznolikost i poznat je na državnoj i međunarodnoj razini po multikulturalnom iskustvu te promicanju ljepote i jedinstvenosti svake nacije kroz glazbu, ples i narodnu umjetnost. 225.000 gledatelja, 22.000. umjetnika iz države i inozemstva, 700 zanatlija i likovnih umjetnika sudjelovali su na dosadašnjim edicijama festivala, shodno podacima kojima raspolažu ponosni organizatori „Glazbe i tradicije u Cișmigiu“.

Ovogodišnja edicija festivala okupila je preko 2000 poznatih umjetnika, rumunjske ansamble i ansamble nacionalnih manjina (hrvatske, mađarske, ukrajinske, njemačke i dr.) te međunarodne ansamble iz Obale Bjelokosti, Kolumbije, Poljske, Srbije, Grčke, Belgije, Njemačke, Moldavije. Kulturalni događaj iz glavnog

rumunjskog grada debitirao je sa smotrom narodnih nošnji domaćih i stranih ansambala, a zatim su na glavnoj sceni parka održani brojni koncerti i nastupi omiljeni rumunjski solisti, kao Nicolae Voiculeț, Lavinia Goste, Angelica Flutur, Nicușor Iordan, Ioana Maria Ardelean, Maria Beatrice Băndoiu, Tudor Furdui Iancu, Gheorghe Zamfir i dr.

Za vrijeme festivala iz rumunjskog glavnog grada održani i spektakli tradicionalnog folklor ansambala nacionalnih manjina i međunarodnih ansambala. Uz „Karaševsku zoru“ i formacije ostalih nacionalnih manjina nastupili su za vrijeme trodnevnog festivala ansambli „Mureșul“ iz Târgu Mureșa, „Ciprian Porumbescu“ iz Suceave, „Transilvania“ iz Baia Mare, „Dor Românesc“ iz Bistriței-Năsăud, „Baladele Deltei“ iz Tulcea, „Țara Vrancei“ iz Focșania, „Doina Banatului“ iz Caransebeșa te međunarodni ansambli „Warszawianka“ iz Poljske, „Reuzegom“ iz Belgije, „Joc“ iz Moldavije, „Kud Zapis“ iz Srbije, „To Xorostasi“ iz Grčke, „Koitaboch-Musi“ iz Njemačke, „Uninorte“ iz Kolumbije i „Anouaze – G.A.“ iz Obale Bjelokosti.

FESTIVAL NACIONALNIH MANJINA U SULINI

Festival nacionalnih manjina „Svetkovine delte“, održan 21. i 22. srpnja u Sulini poprimio je, u premijeri, međunarodni karakter sudjelovanjem nekih ansambala iz susjedne Ukrajine. Pored Karaševske zore i ostalih ansambala nacionalnih manjina, na ovogodišnjoj ediciji „Svetkovine delte“ sudjelovao je ansambl Spisok iz Kijeva i ansambl Karnaval iz Odesse. Nastup Karaševske zore na ovom natjecateljskom festivalu nagrađen je specijalnom nagradom žirija.

Delta Dunava je već stoljećima poznata kao istinski kulturalni mozajk i upravo zato su sve edicije Festivala nastojale skupiti na jedno mjesto, otkriti i promovirati interprete i umjetničke an-

samble svih etničkih manjina iz Rumunjske te na taj način doprinijeti održanju tradicija specifičnih svakoj manjini. Organizatori kulturalne manifestacije iz Suline su bili Mjesno vijeće, općina i Dom kulture Suline, a kofinancator Ministarstvo kulture.

Ivan Dobra

R. Veniți cu plăcere la serviciu?

Dr. Da, vin întotdeauna cu plăcere.

R. Și plecați mulțumită de la serviciu?

Dr. Uneori da, alteori nu. Totul depinde de felul în care a decurs ziua respectivă.

R. Cum se desfășoară o zi din viața dumneavoastră de medic de familie?

Dr. Mă trezesc dimineața devreme, îmi beau cafeaua, după care mă urc în mașină și vin la cabinet. După terminarea programului merg fie la Bocșa, fie la Anina, fie la Centrul de Transfuzii din Reșița, unde îmi ajut colegii. Este lipsă de personal medical.

R. În situații de urgență, cum puteți fi găsită?

Dr. În situații de urgență pot fi contactată la numărul de telefon afișat pe ușă, iar dacă sunt prin zonă intervin cu drag.

R. Un gând pentru cititori?

Dr. Să fie sănătoși!

R. Vă mulțumesc frumos pentru timpul acordat!

Dr. Cu drag! Mulțumesc pe această cale Primăriei Carașova, Uniunii Croaților din România și ziarului local!

Maria Giurchița

PROIECTUL ȘCOLAR INTERNAȚIONAL „EURODYSSEE“

Luni, 3 iulie 2017, sediul Central al Uniunii Croaților din România a fost gazda unei delegații de elevi belgieni și români, în cadrul proiectului școlar internațional „Eurodyssee“. Proiectul este unul lingvistic și cultural, realizat în parteneriat cu Institutul Saint Joseph din Ciney, Belgia, și este axat pe practici teatrale. Prin intermediul proiectului „Eurodyssee“, 15 elevi de la Institutul Saint Joseph din Ciney, Belgia, au ajuns în Reșița, pentru un schimb de experiență cu elevii din cadrul Colegiului Național Traian Lalescu. Acest parteneriat durează de 31 de ani la Ciney, iar de 14 ani la Colegiul Național Traian Lalescu din Reșița. Prin Eurodyssee, tinerii sunt încurajați să exploreze noi culturi, noi obiceiuri și noi stiluri de viață alături de alți tineri care au interese și pasiuni similare. Printre principalele obiective ale programului se numără îmbunătățirea încrederii în sine, lărgirea orizonturilor și mai ales necesitatea de a accepta că celălalt

este diferit. Cu toate acestea, deși provin din medii culturale diferite, participanții au multe în comun.

Timp de șapte zile, elevii belgieni și români, însoțiți de profesorul de limba franceză, Camelia Maria Radovan și de coordonatorul proiectului, Luc Via-tour, au derulat diferite activități menite să-i învețe lucruri noi despre țara noastră. Într-una din zile aceștia au fost oaspeții Uniunii Croaților din România, unde au fost întâmpinați de președintele organizației, Ghera Giureci Slobodan, după care secretarul general al organizației, prof. Iancov Gheorghe le-a urat bun venit și le-a prezentat pe scurt istoria comunității croate. După vizitarea sediului UCR, delegația a plecat către locul de pelerinaj Sf. Maria de la Lour. Vizita s-a încheiat cu vizitarea bisericii româno-catolice din localitate, unde preotul Petru Rebegila le-a vorbit elevilor despre istoria bisericii.

Maria Giurchița

INTERVIU CU DOAMNA DOCTOR GUȘCA ANDA

Dr. Gușca Anda a absolvit în 1999 Facultatea de Medicină Generală Vasile Goldiș din Arad, specialitatea Medicină de familie, iar din aprilie 2016 este medic de familie în comuna Carașova.

Originară din localitatea Gârliște, doamna doctor face naveta până la cabinetul de la Carașova. Ocazional, rămâne peste noapte la sediul central al Uniunii Croaților din România. Dr. Gușca Anda este genul de medic de familie care-și trăiește cu pasiune profesia aleasă.

Despre cum s-a acomodat la Carașova, despre cum decurge relația cu pacienții, dar și despre cazurile cu care se confruntă cel mai des, doamna doctor ne-a relatat în cadrul unui interviu acordat publicației „Hrvatska grančica”.

R. Doamna doctor, sunteți de un an de zile la Carașova. Cum v-ați acomodat aici?

Dr. De acomodat m-am acomodat foarte bine. Sunt ca și printre ai mei aici, și deși este o altă comunitate, nu am nici o problemă. Eu nu intenționez să plec nicăieri. Îmi place aici și m-am acomodat destul de repede. Este convenabil pentru mine și datorită distanței dintre domiciliu și locul de muncă, eu fiind originară din localitatea Gârliște, iar distanța Gârliște-Carașova nu este așa de mare.

R. Cum sunt oamenii/pacienții?

Dr. Pacienții sunt de treabă. Nu sunt recalitranti, să facă scandal, cum se întâmplă prin alte

părți, iar relația dintre medic și pacient decurge foarte bine

R. Care sunt afecțiunile cu care se adresează cel mai des pacienții comunei Carașova la medicul de familie și care

sunt factorii ce duc la dezvoltarea acestor afecțiuni în rândul populației?

Dr. Printre cele mai frecvente afecțiuni cu care se confruntă comunitatea croată sunt cele cardiovasculare, urmate îndeaproape de diabet. Din cauza condițiilor de viață, zona Banatului are preponderent boli cardiovasculare, datorate alimentației nesănătoase. Pe de altă parte ar fi bolile psihice. Aici intră în discuție mai mulți factori, dar cel mai evident este plecatul în străinătate, care este stresant atât pentru cel care pleacă cât și pentru cei care rămân acasă.

R. Dacă e să vorbiți din perspectiva unui doctor de la țară, cu ce probleme vă mai confrunțați?

Dr. Problemele sunt aceleași, fie că vorbim de mediul rural, fie de cel urban.

R. Ce nevoi are un medic de familie la țară?

Dr. Nu cred că este vreo diferență între unul și altul.

R. Dvs. considerați că aveți un cabinet suficient de dotat, aveți tot ce vă trebuie sau ați mai avea nevoie de ceva?

Dr. La capitolul dotare pot spune că stăm bine. Bine ar fi să se recupereze dispensarul din localitate, pentru că acolo am avea spațiu mai mare. Ar fi altceva, așa putea să diversific serviciile medicale acordate comunității, prin inițierea colaborării cu colegi din alte specializări, precum fizioterapie, servicii medicale de laborator, stomatologie și altele.

ASTRA MULTICULTURAL U SIBIU

Karaševska zora, folklorna formacija Zajedništva Hrvata u Rumunjskoj, sudjelovala je u Sibiu, glavnom gradu istoimene županije i važnim kulturnim te religijskim središtem Rumunjske, na 2. ediciji sveobuhvatnog festivala Astra Multicultural.

Festival je održan od 14. do 16. srpnja 2017. godine i uključivao je, između ostalog, maratonске plesove i gastronomske specijalitete etničkih manjina s rumunjskog prostora. Ovom kulturnom manifestacijom obilježena je 50. obljetnica otkako je za posjetioce otvoren čuveni gradski Muzej na otvorenom prostoru iz prirodnog rezervata “Dumbrava Sibiului”, gdje se muzej prostire na površini od 96 ha. Festival iz Sibiu je uz financijsku pomoć gradske i županijske skupštine organizirao muzej Astra.

zora, koja je prošle godine sudjelovala na prvoj ediciji Aste Multicultural, imala je u okviru ovogodišnjeg festivala tradicionalne multietničke glazbe dva nastupa. Najprije su članovi formacije nastupili u subotu 15. srpnja na improviziranoj interaktivnoj sceni, a drugi nastup je bio sutradan, kad su na velikoj sceni s jezera predstavili u najboljem svjetlu karaševsku pjesmu i ples. S iste scene je brojnoj publici iz Sibiu i gostima tog grada prikazana ljepota igre svake manjine i raskoš krajeva u kojima manjine žive, predstavljena je bogata kulturna raznolikost nacionalnih manjina,

Brojni susreti, druženja, prezentacije manjinskih gastronomskih specijaliteta, nošnji, pjesama i plesa obilježili su ovogodišnji festival. Karaševska

upravo one vrijednosti s kojima ove u društvo skladno integrirane skupine dodatno obogaćuju rumunjski multietnički prostor.

Ivan Dobra

PALETIĆ I BIRTA

Milja Paletić i Petar Birta, dvojica ponajboljih harmonikaša koji su ostavili duboke tragove u kasnijem karaševskom folkloru, otvorili su svoja srca i otkrili tajne njihovih uspješnih muzičkih karijera.

Milja Paletić

Pošto sam bil Karaševak, mene su zanimala karaševske igre i svirnje, sam čul i naši stari cigane kako svire i jako mi je bilo drago. Od deset godine sam počel da učim da svirim od luđi što su malko umeli, ali od dvanaest sam počel ozbiljno da svirim. Puia Ionel je bil profesor stagijarac od matematike kod nas u selu, ali je imal i fakultet od muzike, pa me je on jako mlogo učel: i note, i game. Dalje sam se usavršil sam doma, ali po manat su me pomogli i moj pokojni tast, koji je jako dobro poznaval muziku, i stari gospodin (svećenik). Za vreme komunizma ne si mogal da sviriš na svadba ili bilo de bez atestata. Tej atestat se uzimal u Bukureštu i moral si da poznaš note i game, če inako ne se moglo.

Kad smo mi počeli armonika ne bila, cigane laftami su tad svirili karaševski i ponešto vlaški. Tad je bila jako dobra formacija ovde u Klokotiču: Kolaja. Je sviril on, sin mu, Simion, deda Jon, Floka, Rista na bronki i mlogo ješte. Iz početka ne se popivalo, se svirilo samo instrumental, „na ladno“, i se svirilo bez pojačala. Mi smo išli da svirimo u klisuru kod Srbliji i otuda smo donesli srpske influence. Smo donesli, posi, i pojačalo i smo svirili po kirvajima. Tu ni je čul narod i smo išli posi po svadba, nego smo svirili najviše srpski. Kad smo mi počeli da svirimo, se svirilo karaševsko, staro karaševsko. Je bil stari danac, portanje i na mestu. Mi smo imali melodije iz Jugoslavije, koje su bile srpske, smo ji sekli kako da dođu

pravo na krač. Prvu popevku smo mi uveli. „Aj never vene kraj gore zelene“ se popivala u trećem dancu. Ta je bila prva popevka što je išla na krač. Sad kad dođe neki muzikant iz Srbije sviri melodiju bez da mu briga izodi li na krač ili ne.

U ansamblu iz Klokotiča sam pričel da svirim kad su se spremali „Svadbom“ da idu na Cântarea României. Tad sam bil ja, Petar Birta i Ivan Kornja, što je u Ameriki. U to vreme su došli tri človeka iz Buševca kod mojeg tasta doma i se sklopila veza s Hrvatskom. Ansabl je bil popraven onda, če smo većem bili po državi, ali tad smo počeli da ga usavršavamo. Smo se podelili, mi svirači, i svaki smo učeli posebno. Ja sam držal sopran, Petar Birta alt, a Ivan Kornja je držal bas i tenor. Jako nim je pomogal tu gospodin Husztik, kod njega u župi smo vježbali. Posi smo se skupili u domu kulture i smo vježbali zajedno za Hrvatsku. Je izlezlo izvanredno lepo. Smo predstavljali naši običaji iz Klokotiča: svadbu, smerljanje, košenje žita... Smo bili osamdeset persone, i to samo iz Klokotiča.

Sad vidim mladu generaciju i mi drago če i oni probaju da nastave tradiciju ansambla. Nesu više tako mlogo kako smo bili mi nekiput, ali čine jako dobre stvari. Ovde, kod nas, su bile velike influence iz Srbije, smo imali armoniku i violinu, ali je došal velečasni Branko iz Austrije i je naučil decu kako da svire naše stare karaševske melodije na tamburice. Ja, kakon instrumentist, nesam mogal da verujem če bi tako nešto bilo moguće, ali se demonstriralo če se može.

Sad sam se potegnil od svirenja, ali vježbam s mojom unukom Milicom, ona je, mislim, nasledila moj talent. Ona sviri na dva instrumenta, na synthesizeru i tamburici, a ja ju pratim.

Unuka Milica i deda Milja

Petar Birta

Počel sam da svirim 1962. godine. Drugi razred sam bil kad mi je mama kupila akordeon iz Starog universala i mi ga donesla na glavi priko Koščera. Su pošli da kupe mašinu za pranje i mama je kupila akordeon. Je koštal 3100 leja, su platili tad tri meseca rate da ga isplate. Ona je znala jako lepo da popeva i se naučila da sviri i na akordeonu. Od nje sam i naučil da svirim prvi akordi, posi malko me pomogal komšija Milja Buzonić i strića Krsta Jovanić, a kad samo bili šesti razred ni pomogal profesor od muzike što je bil kod nas u škuli, Doru Puia. Ali dobri svirači krađu zanat. Muzika se krade, se uči celo vreme! Tad nesu bile radije po selu, su bili dva tri po selu što su imali radiju. Kad smo čuli neku popevku smo počeli da ju svirimo tako kako smo ju zapamtili, pa onda smo čekali ješte mesec dana da čujemo i onu drugu stranu i čak tad smo sklopili celu melodiju. Tako se tad učelo. Prvi put kad sam izlezal s akordeonam na scenu u domu kulture u Klokotiču 66. godine. To je bilo naticanje (konkurs) de su došli iz svi sedam seli karaševski, a žiri su bili profesori iz svi ti seli. Bila je plna sala i sam latil drugo mesto. Ali najlepu premiju sam dobil 69. godine, za vreme prve godine „profesionale“, kad smo bili, ja i gospodar Milja Paletić, u Casa Studenților u Temišvaru i smo zaradili prvo mesto u državi. Posli toga smo počeli zajedno da svirimo po kirvaji, po svadba. Prvi put smo svirili u Leskovici i tamo smo našli Tarzana, bronkaša, s kojim smo svirili mlogo godine. On je bil rudar u Moldovi novoj.

Po manat, 73. godine, kad je bilo da se ide prvi put za Buševac s ansamblam, smo išli tri meseca za

redom na probe u domu kulture, mlogi put sideli tamo do dva tri sata pridan, kako da nim tražnji dani kažu komunisti če ja, Milja Paletić i Kornja otpadamo. Nesu ni pustili. Su našli živo drugi muzikanti u jenim danu i tako su pošli. Posi su ni pustili od 75. godine na dalje. Tamo smo svirili, ali smo i popevali u zboru, jer tad, na početku, se išlo s programom „Svadba“. U zboru smo popivali na četiri glasa, kako ni je naučil pokojni velečasni Husztik. Svadbom smo išli i po državi, na Cântarea României, na prve četiri edicije. Smo činili sezaciju tamo na sceni u Bukureštu, u Rapsodia Română... Celo vreme smo uzimali prva mesta. Kad smo išli na faze za kvalifikaciju po državi, prid što da se kvalificiramo u finalu za Bukurešt, smo poodili po zavreme, če smo trebali da vježbamo. Šest dana smo sideli po internati i smo se spremali za konkurs. Tako su svi činili, ne samo mi. Tamo smo se upoznali s velikim popivači, svirači i igrači iz države.

79. godinu, pamtim, je bila faza interžupanijska u Ričici i tamo su došli iz šest županija. Su bili profesionalci. Su ni čuli kako svirimo i u jednoj pauzi su došli Stanci Gelu i Ciprian Cipu da ni vikaju da svirimo u ansamblu Banatu u Timišvar. Milja ne mogal da dođe, ali ja sam bil ošal jedan mesec dana tamo. Sam si bil vikal i ženu, ali ona ne tela više da sidimo tamo.

Po revoluciji sam prekinul svirnjom i sam pošal da radim u Srbiju, a posi u Hrvatsku. Sam sidel

Mladi armonikaši i profesori

tamo do 95. godinu, sam si kupil pojačalo, armoniku, če ovde nesu mogal da zaradiš da si kupiš nešto kako treba, i sam se vrnul doma. Sam si skupil formaciju i pak sam počel da svirim po svadba. Sad po više pomagam sina Zorana, on ima formaciju i se bavi s tem profesionalno. Ja svirim „na ladno“, idem za kumam, za mladoženjom putam, a oni svire navečer u restoranu i prid crkvom. Nekiput se išlo kod kuma tri dana i tri noći se svirilo i smo bili pet svirača, ne kako sad

Slavița Muselin i Daniel Lucacela